

Naar een gemeentelijk bewegingsbeleid

Bijdrage aan de sessie
'Hoe creëer je een beweegvriendelijke omgeving?'

NISB Jubileumcongres 'Meedoen èn Uitblinken'
Ede, 5 november 2009

Hugo van der Poel
Universiteit van Tilburg/NHTV Breda

Wat is een beweegvriendelijke omgeving?

Kenmerken:

- bij 'gedwongen' verplaatsingen (naar werk, school, enz.): nodigt uit tot beweegrijke vormen van verplaatsing (lopen, fietsen)
- in vrijetijd: nodigt uit tot bewegen (spelen, wandelen, sporten, tuinieren, enz.) als vorm van vrijetijdbesteding
- is sociaal veilig
- biedt ruimte voor activiteiten van groepen/'evenementen', oftewel is een 'gemeenschappelijke' ruimte
- is verkeerstechnisch veilig en autoluw
- is ook zonder auto goed bereikbaar
- sluit aan op behoeften van direct betrokkenen, en houdt rekening met minderheden (gehandicapten, ouderen, enz.)

Wie zorgt voor een beweegvriendelijke omgeving?

- **Zorg voor beweegvriendelijke omgeving is taak van gemeente**
- Beweegvriendelijke omgeving is collectief goed:
 - een beweegvriendelijke omgeving is maatschappelijk nuttig, maar
 - hiervoor kan geen markt ontstaan, omdat mensen niet kunnen worden uitgesloten van het genot ervan
 - en het genot van de één doet geen afbreuk aan het genot van de ander (integendeel zelfs)

Wie zorgt voor een beweegvriendelijke omgeving?

- Zorg voor beweegvriendelijke omgeving sluit aan op gemeentelijke taken/verantwoordelijkheden op het gebied van:
 - ruimtelijke ordening/volkshuisvesting/verkeer en vervoer
 - openbare orde
 - speelruimte/sport- en recreatiebeleid
 - onderwijshuisvestingsbeleid/overig maatschappelijk beleid/vastgoed (welzijnsinstellingen, preventief gezondheidsbeleid, enz.)

Waarvoor een beweegvriendelijke omgeving?

Een beweegvriendelijke omgeving is nodig:

- om beweging te stimuleren (gezondheid)
- inhoud te geven aan op het recht op sport en spel
- om activiteiten te kunnen organiseren die bijdragen aan ontmoeting en gemeenschapsvorming
- ter versterking van de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van buurten en wijken
- ter bevordering van de sociale veiligheid in de buitenruimte

Opties bewegingsstimulering

- Beweging thuis (tuinieren, huishouden, ergometer op zolder)
- Beweging op werk en school (bedrijfsfitness, lichamelijke opvoeding)
- Verplaatsingen bewegingsrijker maken (fiets ipv auto)
- Uithuizige vrijetijd bewegingsrijker maken (recreatie, tuinieren, sporten, spelen)

Elementen van een gemeentelijk 'bewegingsbeleid'

- Vaststelling integraal bewegingsbeleid, met als onderdelen:
 - Sport
 - Lichamelijke opvoeding
 - Spelen
 - Recreatie
 - Volkstuinen
 - Openbare ruimte en groen
 - Evenementen
 - Langzaam verkeer (routing lopen, fietsen, vervoer over water)

Elementen van een gemeentelijk 'bewegingsbeleid'

- Integraal bewegingsbeleidsplan bevat normen en richtlijnen
- Normen en richtlijnen worden gebruikt om bestaande bebouwing te toetsen, knelpunten te inventariseren en verbeterplannen te ontwikkelen
- Normen en richtlijnen worden gebruikt bij nieuwbouwplannen
- Kortom: BER (BewegingsEffect Rapportage)

Elementen van een gemeentelijk 'bewegingsbeleid'

- Uitvoering bewegingsbeleid door één gemeentelijk accommodatiebedrijf (welzijn, sport, recreatie, scholen, enz.)
- Dit gemeentelijk accommodatiebedrijf is verantwoordelijk voor binnen- en buitenaccommodaties, plus verbetering beweegvriendelijkheid van de omgeving
- Het accommodatiebedrijf biedt
 - één loket voor bewegingsgerelateerd beleid
 - één organisatie voor bouw, beheer en exploitatie
 - ontwikkeling en bundeling (stede-)bouwkundige en planningsexpertise
 - meerjarenvisie en meerjarenfinanciering

Elementen van een gemeentelijk 'bewegingsbeleid'

- Koppeling bouw, beheer en exploitatie is cruciaal:
 - bouw dient plaats te vinden vanuit exploitatieperspectief
 - geldt voor binnen- en buitenaccommodaties en openbare ruimte
 - 'exploitatie' is onderhoud, beheer maar ook organisatie van evenementen en activiteiten, versterken ontmoetingsfunctie en horeca
- Meekoppelen met duurzaamheidsbeleid:
 - versterking langzaam verkeer
 - versterking leefbaarheid en sociale netwerken
 - bevordering daggrond en intensief gebruik voorzieningen
 - hergebruik vrijkomende kantoor- of fabrieksgebouwen/terreinen

Ontwikkeling gemeentelijk 'bewegingsbeleid'

- Landelijke partij (NOC*NSF, NISB?) creëert en faciliteert denktank op terrein 'bewegingsruimtelijke ordening'
- Denktank bestaat vooral uit planologen/stedebouwkundigen
- Denktank adopteert pilots:
 - Stedelijk herstructureringsgebied
 - Nieuwbouw/VINEX-lokatie
 - Landelijk herstructureringsgebied
 - Gebied met ontvolkingsproblematiek
- Pilots moeten leiden tot deskundigheid, ervaring en richtlijnen, zodat kan worden besloten om hier wel/niet mee door te gaan